

31e jaargang afl. 2
zomer 1984

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom”
voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot”.

Mgr. J. Bluysen op de receptie van het Landjuweel 1980 in Oirschot;
naast hem Burgemeester Sanders van Oirschot en
Oud-minister van Trier † (Wetenschapszaken).

AGENDA 1984

- 8 juli Liefdadigheidsfestijn te Haaren bij Sint-Catharina- en Barbaragilde.
12 aug. Vrije gildedag te Escharen bij gilde St. Antonius Abt.
19 aug. Vrij gildefeest Gilde Sint Sebastiaan Lage Mierde.
8-9 sept. Kringdag Peelland te Someren-Eind bij gilde St. Lambertus en Schutterij Wilhelmina.
9 sept. Kringdag Baronie en Markiezaat bij St. Willibrordus Alphen.
22 sept. Officiële viering 50-jarig bestaan „Kring van Oirschot” te Oirschot.

AGENDA 1985

- 2 juni Kringgildedag bij Sint-Catharinagilde Son.
23 juni Kringgildedag St. Joris Goirle.
23 juni Vrijgildefeest St. Willibrordus Wintelre.
18 aug. Liefdadigheidsfestijn Biest Houtakker

VAN DE REDACTIE

Alle copie voor het volgend nummer dient voor 10 augustus bij een van onze correspondenten bezorgd te zijn.

VRAGENRUBRIEK

De redactie verklaart zich gaarne bereid eventuele vragen van de lezers over alles, wat het gildewezen betreft, te beantwoorden.

Oude blazoenen

Er zijn verschillende gilden die van mening zijn dat de oude zwart-wit blazoenen met vijf ringen niet meer te krijgen zijn. Daarom is het jammer dat deze gilden zijn overgegaan op het gekleurde blazoen dat wordt uitgegeven door de Nederlandse Handboog-Bond.

Wij willen er op wijzen dat het oude traditionele zwart-wit blazoen met vijf ringen nog wel verkrijgbaar is. Indien U hiervoor interesse hebt kunt U zich wenden tot de gildebroeder P. Abrahams, Tilburgseweg 8, Hilvarenbeek. Tel. 04255-1219; de prijs is f 0,50.

Gildetentoonstelling te Dordrecht

Vanaf 18 mei tot en met 29 september 1984 wordt er door het Gemeentearchief van Dordrecht een tentoonstelling georganiseerd waar alle Dordtse gilden vertegenwoordigd zullen zijn. Alle gilden, dus niet alleen het plaatselijke Sint-Jorisgilde (wat reeds lang in ruste is) doch alle ambachts- en koopmansgilden waaraan Dordrecht zijn grote bekendheid verworven en zovele herinneringen bewaard heeft. Met documenten en allerlei voorwerpen wordt aldaar het grote belang, de bijzondere invloed van die Dordtse gilden in en vanaf de middeleeuwen gestalte gegeven. De Historische Commissie van Kring 'Baronie & Markiezaat' heeft zijn steentje aan deze tentoonstelling mogen bijdragen.

De tentoonstelling wordt gehouden in het Gemeentearchief van Dordrecht, Stek 13, 3311 XS Dordrecht. Telefoon: (078) 141188.

Informatie te verkrijgen bij de heer H. 't Jong, privé adres Vondelstraat 111 te Dordrecht. Telefoon: (078) 131185.

Nieuwe administrateur

De Stichting "De Gildetrom" hield op 29 februari 1984 een vergadering in het gildecentrum in Eindhoven. Een der agendapunten was de be-

„DE GILDETRUM” driemaandelijks tijdschrift, uitgave van de Stichting „De Gildetrom”, in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden, met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland, Het Land van Cuijk, Baronie en Markiezaat.

Hoofredacteur: Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 5216 CT 's-Hertogenbosch, tel. 073-133993.

Redacteuren: voor Noordbr. Federatie: Math. E. M. v. d. Voort, Valklaan 6, 5613 EC Eindhoven, tel. 040-438521

voor Het Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, 5081 CA Hilvarenbeek, tel. 04255-2384

voor Peelland: Fr. van der Velden, Eindje 7, 5715 PK Lierop, tel. 04926-256

voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, 5175 AL Loon op Zand, tel. 04166-1516

voor Kempenland: R. Haase, Wapendragerstraat 40, 5641 GT Eindhoven, tel. 040-811527

voor Het Land van Cuijk: H. Christiaans, Koperwiekstraat 8, 5451 XN Mill, tel. 08859-3439

voor Baronie en Markiezaat: Drs. A. P. van Boxsel, Beatrixplantsoen 5, 4273 EV Hank, tel. 01622-2892

Administratie: P. J. v. d. Heyden, Willibrordstraat 12, 5091 CD Middelbeers.

Betalingen: Rabobank, rekeningno.: 13.45.08.874, t.g.v. Stichting De Gildetrom.

(Girorekening van deze bank: 11.05.085).

Particuliere abonnementen: f 12,— per jaar, franco huis.

Bronvermelding: Artikelen en berichten uit dit tijdschrift mogen worden overgenomen mits „De Gildetrom” wordt vermeld, ténzij bij het artikel of bericht uitdrukkelijk anders is aangegeven.

Gedrukt bij offsetdrukkerij Harry Bek & Zn. B.V. Veghel.

noeming van een nieuwe administrateur. Met aller instemming werd hiervoor benoemd de gildebroeder Piet van der Heijden uit Middelbeers.

De komende en scheidende administrateur.

De redactie roept de nieuwe administrateur een welkom toe en feliciteert hem met deze benoeming en hoopt op dezelfde wijze met hem te kunnen samenwerken zoals dat altijd heeft plaatsgevonden met de heer van Erve. Door het stichtingsbestuur werden enkele voorstellen gedaan die nog een nadere uitwerking behoeven. Zonodig komen wij daar later op terug.

De vice-voorzitter van de Noord-Brabantse Federatie van Schuttersgilden Drs. M. Zijlmans dankte de scheidende administrateur de heer H. A. J. van Erve uit Moergestel voor zijn grote inspanning en toewijding waarmede hij meer dan 30 jaren zijn werkzaamheden voor "De Gildetrom" heeft verricht. Namens de stichting bood hij de heer van Erve een boekenbon aan.

Oorsprong omtreksvormen van oudste Koningsschilden

In de februarivergadering van de studie-, archief-, en tentoonstellingskommissie werd de mening, als zouden de oude schildvormen bij de gilden afgeleid zijn van dierehuiden, besproken.

Dat schrijft de heer K. Vermeeren in zijn artikel "Trommelslager Pierson la Hues en zijn schilden" (1). De schrijver stelt daarin dat de schildvormen duidelijk in de richting wijzen van het materiaal "waarvan de oude schilden als verdedigingswapen werden vervaardigd nl. de dierehuid". Hij duidt hierbij o.a. op de Mykeense achtvormige schilden.

Is deze stelling juist?

Schilden zijn nooit uitsluitend van huiden vervaardigd. Wel werden schilden met leer bedekt. Men ging daarbij niet van de vorm van de huid uit. Leer is makkelijk te doorboren met pijlen. Nat geworden leer is slap. Leer kan op zichzelf niet zo sterk zijn, dat het kan dienen als scherm ter verdediging. Waar werden de, als bewijs aangevoerde, Mykeense achtvormige schilden van

gemaakt? Dit soort schild is manshoog en verdwijnt omstreeks 1400 v. Chr., maar verschijnt dan weer in de 8e eeuw in gewijzigde vorm. Anderen beweren dat het al die tijd is blijven bestaan.

Het waren tenen schilden, die van binnen spanners hadden om de sterk welvende vorm te kunnen behouden. De schilden bestaan verder uit verschillende lagen huid, die op elkaar geplakt en op het tenen frame genaaid zijn. Deze schilden hebben dwars over de buitenzijde een richel, die waarschijnlijk van brons of huid gemaakt werd. Het schild werd omboord met een aparte rand van hetzelfde materiaal als de opstaande richel. (2)

De vorm van deze soort schilden is niet afgeleid van de huid.

De basis werd gevormd door een frame met spanners, waar slechts stukken huid over elkaar heen werden opgeplakt en vastgenaaid. Overigens komen we het achtvormige schild alleen in de Mykeense cultuur tegen. Toevaligerwijs heeft het enige uiterlijke overeenkomsten met de ingesnoerde schildvormen, zoals we die bij onze gilden kennen. Als dit soort schilden inderdaad praktisch nut gehad zou hebben, zou deze vorm wijdverbreid zijn geraakt en langer hebben standgehouden.

Welke vorm hadden echte verdedigingsschilden dan wel over het algemeen? Men ging daarbij natuurlijk uit van het praktisch nut. Min of meer rechthoekige en ronde schilden hebben door de eeuwen heen veruit de voorkeur gehad. Ook de Grieken gebruikten over het algemeen ronde schilden of grote rondgebogen, rechthoekige schilden. Het is altijd van belang geweest bij een veldslag in gesloten linie te kunnen oprukken. Onregelmatige vormen konden daartoe natuurlijk niet dienen.

De ronde vorm is het oudst. "De meetkundige ideale vorm van de cirkel is ook als wapenschild altijd blijven gelden", zegt Neubecker. (3) De Romeinen al onderkenden hoe belangrijk het was om gevoelige lichaamsdelen af te dekken. De schilden werden langer en soms wat smaller. Vanaf de Romeinse tijd tot ver in de Middeleeuwen heeft men met behulp van zogenaamde zetschilden verdedigingswanden opgebouwd. Daar gingen de krijgsliden achter schuil. Ook werden daartoe in de loop van de Middeleeuwen z.g. driehoeksschilden gebruikt. Onder aan het schild zat een punt, die men krachtig de grond in kon drijven. Daardoor bleef het stevig staan. Ook ridders droegen over het algemeen een driehoeksschild. Dat werd door de uitvinding van het harnas kleiner. Een apart schild voor ruiters is het z.g. "stormschild" (ook wel "renschild" of "targe" genoemd). Het kenmerkende van de ruitertarge is de sterke uitholling aan de bovenrand op de rechterzijde van de drager.

Deze uitholling of insnijding was afgestemd op het inleggen van de lans. Het was een soort "lansstatief". Het Sint-Martinusgilde te Dommelen bezit een patroonsteken dat deze schildvorm heeft. Deze komt bij de Noord-Brabantse gilden zelden voor.

Vanwege de symmetrie kreeg het schild ook soms een tweede insnijding. (4)

De verdedigingsschilden werden vervaardigd van hout, brons, ijzer, gevlochten materialen en combinaties daarvan. De schildvorm werd daar

niet door bepaald. Wel door de praktische, oorspronkelijke functie van een schild.

Wat is dan wel de oorsprong van de verschillende schildvormen die we ook binnen onze Noordbrabantse schuttersgilden kennen?

De eerste heraldische gebruikte schilden waren zeer strak van vorm, nog herinnerend aan de oorspronkelijke functie.

In zijn algemeenheid kan men stellen: hoe ouder, hoe strakker de schildvorm. Dat zal gildebroeders verbazen, die rechte vormen juist afwijzen als zijnde modern (dus slecht en onaanvaardbaar . . .). In de loop van de tijd verdwijnt de functie van het schild als verdedigingswapen. De heraldische betekenis blijft alleen over. Dat opent ook de mogelijkheid variaties te ontwikkelen. Deze werden op den duur bepaald door de algemeen geldende kunsthistorische ontwikkelingen.

De oudste Noordbrabantse gildeschilden stammen uit de 16e eeuw. Renaissance kenmerken hebben daar hun invloed op gehad. Overigens zij opgemerkt dat deze vorm (binnen en buiten de schuttersgilden) over heel Europa, in verschillende variaties, voorkomt.

In de loop van de tijd spiegelen kunstperiodes zich min of meer in de vorm van de schilden. Pama verwoordt het als volgt: "In de 16e eeuw begon men het schild in de vorm van een cartouche (een enigszins ovaalvormig schild dat aan alle zijden is ingesneden) af te beelden, en daarna volgde het alle luimen der heersende moden tot aan de late rococo." (4)

Daar, en nergens anders, dient men de oorsprong van de koningsschildvormen te zoeken.

Johan M. Oomen

lit:

- 1/ Gildetrom jrg. 20 (1973) nr. 2, blz. 18-20.
- 2/ Connolly P., Het Griekse leger, Aartselaar/Harderwijk, 1978, blz. 14 en 15.
- 3/ Neubecker O., Heraldiek, bronnen, symbolen, betekenis, Amsterdam, 1977, blz. 70-77.
- 4/ Pama C., Heraldiek en genealogie, een encyclopedisch vademecum, Utrecht, 1969, blz. 273-274.

Oude korrespondentie gevraagd

Gaarne plaatsen wij hier een oproep om in contact te komen met gilden, die in het bezit zijn

van korrespondentie gevoerd met en door het Sint-Jorisgilde Stratum over de jaren 1912 en daarvoor.

Speciaal over het gildefeest van juni 1912 en concourses georganiseerd door het te contacteren gilde en/of het Sint-Jorisgilde Stratum. In deze periode voerde het de naam "Sint Georgius Gilde Stratum".

Gilden die bereid zijn ons inzage te geven of mogelijk fotokopieën te bezorgen, kunnen contact opnemen met:

Fr. Bax.
Jonge Deken v/h Sint-Jorisgilde.
Thomas á Kempislaan 23.
5643 NR Eindhoven.
Tel. 040-118163.

Sint Antonius Abt

Stichting vrienden van Sint Antonius Abt, gesticht op 16 oktober 1981.

Secretariaat en redactie:

Guido Vermeulen-Roose
Guido-Gezellelaan 10
8688 Zonnebeke België

Doelstelling van de stichting en haar tijdschrift S.V.S.A. is het bevorderen van de belangstelling voor de studie van de volksdevotie en in het bijzonder van de Hagiografie, Iconografie en de Iconologie van Sint-Antonius Abt.

Het inventariseren en publiceren van historische, kunsthistorische, iconografische en volkskundige studies en documenten over Sint-Antonius Abt in de Wereld.

Het bevorderen van contacten tussen belangstellenden door het organiseren van studiedagen, ontmoetingsdagen enz.

Leden van de Stichting en medewerkers aan het tijdschrift ontvangen hun nummers gratis.

Bijdrage 350 Bfr. per jaar, te storten op giro-rekening 860-0031331 van Spaarkrediet Antwerpen t.n.v. S.V.S.A. te Zonnebeke. (periodiciteit driemaandelijks).

Met beste dank aan allen die ons in de toekomst verder willen steunen.

Vermeulen Guido
Verantwoordelijke uitgever en redactiehooft.

Dhr. Verbeure R., Mevr. Deldycke-Callewaert,
Dhr. Goussey A., Zeh. Van Aken J.

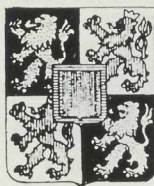
Federatie Nieuws

Enkele jaren geleden is besloten dat ieder jaar een gilde uit onze Federatie tegenwoordig zal zijn in de Pausmis die in oktober in Den Haag plaatsvindt voor de viering van de Pauskeuze in de Sint-Jacobuskerk.

Omdat alle kringen hiervoor in aanmerking dienen te komen, werd hiervoor het volgende

schema opgesteld:

- 1982 Het Kwartier van Oirschot
- 1983 Kring Kempenland
- 1984 Kring Peelland
- 1985 Kring Land van Cuyk
- 1986 Kring Maasland
- 1987 Kring Baronie en Markiezaat.

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

Koninklijke onderscheidingen

Met de jaarlijkse "lintjes-regen" zijn er dit jaar een vijftal onderscheidingen terecht gekomen bij onze gilden:

De Kringsecretaris **J. A. Abrahams** te Hilvarenbeek die tevens hoofdman is van Gilde Sint Sebastiaan, kreeg voor zijn vele functies op sociaal en maatschappelijk gebied het Ridderchap in de Orde van Oranje Nassau.

Mevr. A. v. d. Poel-van Iersel, ere-lid van Gilde Sint Dionysius Tilburg, kreeg de zilveren ere-medaille verbonden aan de Orde van Oranje Nassau voor het feit dat zij gedurende 50 jaren haar diensten aan het gilde had verricht voor de verzorging van de kleding en attributen.

Hoofdman **M. C. Schilders** van het Gilde Sint Joris te Oostelbeers kreeg eveneens de ere-medaille in zilver omdat hij 35 jaren lid van dit gilde was en gedurende 25 jaar het hoofdmanschap vervulde.

Van ditzelfde Sint-Jorisgilde ontving de gildebroeder **C. van Ham** ook de zilveren ere-medaille van Oranje Nassau voor het vele werk dat hij heeft verricht voor de landbouwcoöperaties.

Tenslotte vermelden wij gildebroeder **E. van Kollenburg** van Gilde Sint Joris te Oirschot die vereerd werd met de bronzen medaille verbonden aan de Orde van Oranje Nassau voor zijn diensten verricht aan zijn gilde.

Aan alle gedecoreerden onze hartelijke gelukwensen!

Voorjaarsvergadering

De Kring "Het Kwartier van Oirschot" hield op 29 maart des avonds haar voorjaarsvergadering in de zaal van café 't Vrijthof te Oirschot.

Naast de notulen ingekomen stukken en mededelingen kwamen de jaarverslagen aan de orde. Vervolgens werd definitief als lid toegelaten het Gilde Sint Catharina uit Hilvarenbeek. Ook kwam ter sprake de viering van het gouden-bestaansfeest. Het voorstel van de Federatie-schietcommissie werd aangenomen. Dit houdt in dat op de gildefeesten een gilde mag uitkomen met twee wapens.

Echter mag eenzelfde gildebroeder maar met één wapen schieten (zie het schietreglement). Daarbij is wel bepaald dat van het eventueel tweede wapen minstens een viertal aanwezig dient te zijn.

Commissie Standaardrijden

Op 3 mei werden alle standaardrijders uitgenodigd voor een bespreking in de Manege

"Broeksie" in Esbeek. Er was een zeer goede opkomst. De nieuwe commissie werd voorgesteld; deze bestaat thans uit de gildebroeders: A. v. Ham Wintelre, C. Hermans Goirle en G. van Gestel Hilvarenbeek.

Aan de hand van enkele dia's werden vele problemen besproken die ongetwijfeld verhelderend hebben gewerkt. Gevraagd werd dergelijke bespreking in de toekomst te herhalen.

Gilde St. Catharina Moergestel

"Het Zilveren Rad van Sinte Catrien 1984"

Vanaf 1980 zijn er schietwedstrijden met de Kruisboog op de Wip gehouden te Moergestel bij Gilde St. Catharina. Dit jaar was dus het vijfde jaar wat betekende dat we het 1e lustrum konden aankondigen. Naast het zo fel begeerde "Zilveren Rad van Sinte Catrien" werd dit lustrumjaar door St. Catharina ook een Zilveren Lustrumschild beschikbaar gesteld.

Na twee spannende wedstrijddagen, t.w. de zondagen 8 en 15 april, moesten nog drie schutters afkampen om "Het Zilveren Rad" dat uiteindelijk werd gewonnen door Kees v. d. Ven van Gilde St. Brigida uit Netersel. Kees wist ook in 1982 "Het Zilveren Rad" te winnen.

De verdere uitslag was: 2. Hein Hendriks St. Joris Reusel. 3. Guus Hoeks Sint-Jorisgilde Hapert. 4. Piet Schellekens O.L.V. Broederschap Oirschot. 5. Frans Becx St. Catharina Moergestel. 6. Bertus van Daelen St. Ambrosius Baardwijk. 7. Piet v. d. Loo St. Joris Oostelbeers. 8. Piet Luyten St. Joris Reusel. 9. Huub Schellekens St. Joris Hapert. 10. F. Bayens St. Joris Bladel.

Er werd door 166 schutters deelgenomen. Vooral de onderlinge verbroedering stond werkelijk op een zeer hoog peil.

In het reglement was opgenomen dat de winnaar van "Het Rad" niet kon deelnemen aan het Zilveren Lustrumschild dat verder afgekampt moest worden door 8 schutters welke de meeste punten behaald hadden op boom 1 en 4. Uiteindelijk wist Guus Hoeks na een sportieve strijd deze op zijn naam te brengen. Bij de dames schutters wist Nel Hendriks uit Reusel de overwinning op haar naam te brengen.

Hoofdman Harrie Wolfs dankte alle deelnemers voor deze onderlinge Broederschap en hoopte het volgend jaar weer allen terug te zien bij St. Catharina te Moergestel waar onze Gildebroeders dan weer hun uiterste best zullen doen om de goede sfeer en broederschap op dezelfde wijze voort te zetten.

De wedstrijden voor het volgende jaar (1985) zijn nu reeds gepland op de zondagen van 14 en 21 april.

Gilde Sint Joris Oirschot

Schild verloren.

Bij inventarisatie van onze prijzenschilden is gebleken dat een schild van onze standaardrijder tijdens een gildefeest in 1982 of 1983 verloren moet zijn geraakt.

Het betreft een schild voor de tweede prijs voor

het standaardrijden op toernooiveld van de Kringdag in Hulsel op 19-05-1963.

De vinder wordt verzocht contact op te nemen met het secretariaat van het Gilde, De Gaanderij 31, 5688 TR Oirschot, tel. 04997-1258.

Bij voorbaat hartelijk dank voor Uw medewerking.

In Memoriam

Gilde Sint Willibrordus Casteren.

De jonge gildebroeder **Piet Teurlings** werd op 12 dec. 1983 door een noodlottig ongeval te vroeg uit dit aardse leven weggerukt en geroepen naar een beter en eeuwig leven.

Groot was de verslagenheid bij familie, vrienden en kennissen. Piet was een oermens, sterk en bruisend van leven. Hij zag het leven van de zonnige kant en was een echt gezelschapsmens. Ook was hij lid van vele verenigingen en steeds bereid zich voor de volle honderd procent in te zetten.

De motorsport lag hem na aan het hart. Vele internationale wedstrijden bracht hij jaarlijks een bezoek. Voor het voetbal- en carnavalsgebeuren in Casteren was hij een enorme stimulator.

"Geniet van het leven, want het duurt maar even", was zijn lijfspreuk. Jammer dat "maar even" voor Piet te kort is geweest. De toekomst was nog zo mooi voor hem.

Piet, voor de waardigheid, waarmee je het gildebroederschap naar buiten uitdroeg, zijn wij je als Gilde erg dankbaar. Je gezelligheid, plichtgetrouwheid en medemenselijkheid zal bij ons nog als een blijde herinnering achterblijven. Wij hopen dat Gods barmhartigheid je in Zijn Hemels Gilde heeft opgenomen.

Rust in vrede.

Gilde Sint Joris Oirschot.

Op 3 april overleed op 87-jarige leeftijd, gesterkt door het H. Sacrament der Zieken, onze Gildebroeder **Thomas van Kessel**.

Hij was vanaf 1924 lid van het gilde en tijdens deze periode Hoofdman van 1932 tot 1938. Daarnaast was hij van 1946 tot 1954 deken en was hij als penningmeester betrokken bij de organisatie van een Internationaal Gildefeest in 1939 ter gelegenheid van het 400-jarig bestaan van zijn Gilde.

Nog steeds was hij in hart en nieren Gildebroeder al kon hij dan niet meer aan de activiteiten van het Gilde deelnemen.

Met grote belangstelling volgde hij alle verrichtingen van het Gilde.

In 1974 ontving hij voor zijn vele verdiensten het Kringonderscheidingsteken.

Op zaterdag 7 april is hij met Gilde-eer naar zijn laatste rustplaats gedragen.

Gilde Sint Monulphus en Gondulphus Knegsel.

Op 6 januari is plotseling overleden gildebroeder **Bernard van de Ven**.

Hij was 74 jaar. Op 16 juli 1983 is hij nog uitbundig gehuldigd met zijn 50-jarig lidmaatschap. Hij was een actief gildebroeder die nooit een gildedag zou overslaan. Op 10 januari is hij onder grote belangstelling met gilde-eer begraven.

Op 22 maart overleed op 88-jarige leeftijd gildebroeder **Hein Bierens**. Hij was 25 jaar lid van het gilde. Op 26 maart is hij onder grote belangstelling met gilde-eer begraven.

Gilde St. Joris Tilburg.

Op 5 februari overleed onverwacht onze Gildebroeder, **Jac Voskens**, in de leeftijd van 77 jaar. Hij was 25 jaar standaardrijder en begiftigd met de Kringonderscheiding. Hij vervulde 16 jaar een bestuursfunctie. In de paardenwereld was hij een zeer bekend figuur.

Jac was een goed Gildebroeder, die voor iedereen een praatje had, waardoor hij zeer geliefd was bij de Gildebroeders. Oude, zieke en eenzame mensen bracht hij graag een bezoek.

Moge God zijn rijkelijk leven belonen.

Wij hebben hem in aanwezigheid van andere Gilden met gilde-eer begraven.

Gilde Onze-Lieve-Vrouwebroederschap Biest-Houtakker

Vrij plotseling kwam het droeve bericht van het overlijden van ons gildelid **Johan Kuijpers**; vanaf 1968 was hij een trouwe gildebroeder. Op 73-jarige leeftijd is hij na een lange periode van lichamelijke verzwakking vrij plotseling overleden.

Wij hebben onze gildebroeder op 14 maart met gilde-eer begraven en wij wensen zijn echtgenote veel sterkte toe nu zij alleen in het leven verder moet. Wij zullen haar als gildezuster graag blijven steunen en zien haar graag op onze gildedagen.

Mogen wij op deze wijze zo blijven denken aan hetgeen deze gildebroeder voor ons heeft betekend.

Mogen zij allen in vrede rusten!

Nieuws uit Kempenland

Marius Zijlmans, voorzitter van kring Kempenland, ontving Pauselijke onderscheiding

Op 2e paasdag, maandag 23 april, vierde het Sint-Jorisgilde van Reusel zijn patroonheilige. Op zich niets bijzonders want dat is voor het gilde een jaarlijkse aangelegenheid. Doch deze 2e paasdag was wel een bijzondere dag, niet speciaal voor het gilde maar veel meer voor een van zijn gildebroeders nl. voor Marius Zijlmans die voor de aanvang van de plechtige gildemis uit handen van pastoor H. Schakenraad de pauselijke onderscheiding van Ridder in de Orde van de H. Gregorius de Grote ontving. Vele gilde-overheden van zowel "Het Kwartier van Oirschot" als van "Kring Kempenland" waren bij deze plechtigheid aanwezig.

Marius Zijlmans ontving deze pauselijke onderscheiding voor zijn vele verdiensten voor de gemeenschap en mede voor zijn verdiensten voor het gildewezen.

Tijdens een receptie welke in het Gemeenschapshuis "De Kei" plaats vond, heeft Marius Zijlmans van zeer velen, met wie hij op veler gebied bestuursfuncties vervulde gelukwensen in ontvangst mogen nemen.

Ook de gildeoverheden van zijn eigen kring

Kempenland kwamen in groten getale naar Reusel om hun voorzitter en zijn echtgenote te feliciteren met deze hoge Pauselijke onderscheiding.

De redactie van "de Gildetrom" wil zich ook gaarne daarbij aansluiten en hoopt dat Drs. Zijlmans nog vele jaren de versierselen van deze hoge onderscheiding mag dragen.

Kringvoorzitter onderscheiden

Op 23 april vond in het Reuselse gemeenschapshuis "De Kei" de receptie plaats, door het Sint-Jorisgilde Reusel aangeboden aan hun Ouderman Drs. M. Zijlmans bij gelegenheid van zijn benoeming door Z.H. de Paus tot "Ridder in de Orde van de H. Gregorius de Grote".

Marius ontving deze onderscheiding voor zijn buitengewone verdiensten, in brede zin aan de gemeenschap bewezen.

Hierin ligt wat ons betreft ook besloten het "leiding geven in dienstbaarheid" als voorzitter van onze kempische gilden.

Leiding geven op een bijna huiselijke manier, de problemen met scherp diagnostisch gevoel (gestoeld op zijn artsen-ervaring?) op hun merites beoordelen en een adequate oplossing genereren; dat zijn de kenmerken waarmee hij ons voorgaat.

Wij feliciteren Marius, de zijnen en het Sint-Jorisgilde Reusel van harte met dit verdiende ridderschap.

Rein Haase.

Heropening Schuttershut Sint-Annagilde Riethoven

Op 24 maart vond te Riethoven de feestelijke heropening plaats van "De Schuttershut". Maandenlang hadden vele gildebroeders hun vrije tijd opgeofferd om de schuttershut te renoveren en te isoleren. Vol trots organiseerden zij een feestavond ter gelegenheid van de heropening.

Hoofdman J. Das verwelkomde in zijn openingswoord alle gildebroeders en zusters en bedankte allen, die zich zoveel moeite en tijd hadden getroost om deze prachtige schuttershut gerealiseerd te krijgen.

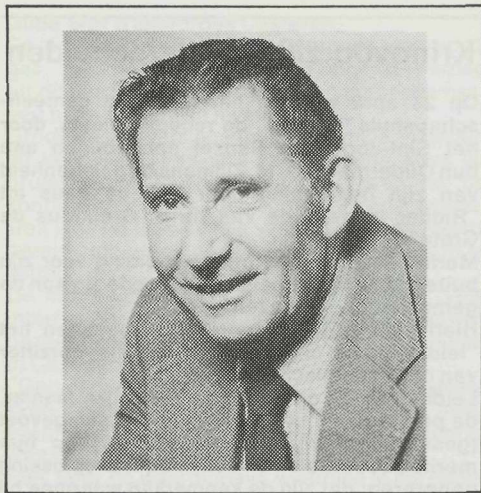
Hij sprak de hoop uit, dat de schuttershut een bindend element zou blijven in het gilde en nodigde allen uit om zo nu en dan op donderdagavond binnen te lopen om te komen luisteren en kijken naar de tamboers en vendeliers of om een praatje te maken of een kaartje te leggen. Daarna verzocht hij kringvoorzitter Marius

Zijlmans de officiële opening te verrichten. De heer Zijlmans ging in zijn toespraak in op de belangrijkheid van samen iets op te bouwen en de band, die zo'n zelfgebouwde schuttershut kan hebben. Hij wenste het Sint-Annagilde veel succes toe met de nieuwe aanwinst en opende "De Schuttershut" door het naambord te onthullen. Hierna volgde een gezellige feestavond.

Sint-Martinusgilde Dommelen

In Memoriam Pau van den Eijnden

In de vroege ochtenduren van zondag 20

november ontvingen wij het ontstellende bericht, dat onze Hopman Pau van den Eijnden in het ziekenhuis te Eindhoven was overleden.

Een week van tevoren ging hij ons Gilde nog voor bij de kerkelijke viering van ons patroonsfeest. Bij de begeleiding van het Gilde in de parochiekerk werd hij getroffen door een ziekte met deze fatale afloop.

Gedurende ruim 25 jaar was hij Hopman van ons Gilde. Deze functie vervulde hij met grote nauwgezetheid, met veel liefde en esprit. Met zeer grote energie en volharding heeft hij de ideeën en doelstellingen van ons Gilde en van het Gilde-wezen in het algemeen uitgedragen en wist hij anderen enthousiast te maken voor het Gilde, als zijnde een deel van zijn leven.

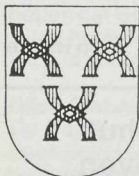
Tevens was hij gedurende 25 jaar Raadsheer van de Bond van Schuttersgilden Kring Kempenland, district Zuid, waarvoor hij uit handen van de voorzitter van genoemde Kring drs. M. Zijlmans een zeer belangrijke kringonderscheiding mocht ontvangen tijdens de receptie bij ons jubileum-gildefeest op 13 augustus 1983.

Het Sint-Martinusgilde en ook de Dommelse gemeenschap verliest in hem een markante steunpilaar.

Wij zullen hem missen. Bij onze Gildebroeders en Gildezusters zal hij in dankbare herinnering blijven.

Ons medeleven gaat vooral uit naar zijn vrouw en kinderen. Mogen zij in de moeilijke dagen de kracht en sterkte vinden bij God en onze patroon Sint Martinus.

Overheid en Leden van het
Sint-Martinusgilde van het
Heilig Sacrament Dommelen.

Gilde Sint Joris Deurne

Op zaterdag 28 april werd bij het gilde Sint Joris te Deurne op zeer bescheiden wijze de patroonsdag gevierd. 's-Middags kwam het gilde bij elkaar in het gildehuis om vandaaruit naar de oude parochiekerk te trekken voor het bijwonen der gildemis om 14.00 uur, die opgedragen werd voor de levende en overledene leden van het gilde.

Aansluitend werd de vendelgroet gebracht ten huize van de burgemeester Drs. van Genabeek, daarna deed men de pastorie aan om de vendels te zwaaien voor pastoor Hasselman.

Daar de hoofdman Toon Engelen, 's morgens, na een verblijf van 9 weken in het ziekenhuis, was thuis gekomen, werd aan hem de vendelgroet gebracht en bood de keizer een fruitschaal aan namens het gilde.

Na door het dorp rond getrokken te hebben was

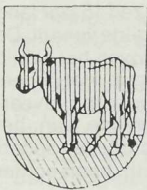
het gilde tegen 18.00 uur weer terug in het gildehuis.

's Avonds kwam men weer bij elkaar met familieleden en genodigden in de gildekamer, waar onder het genot van het gerstenat men de vertoning van film en dia's van eerder plaats gevonden gildegebeuren kon gadeslaan.

Op deze Sint-Jorisdag was het ook 20 jaar geleden dat de huidige beschermvrouwe, Mevrouw van Doorne-Reijnders, werd benoemd tot schutsvrouwe van ons gilde. Als dank voor de steun die het gilde steeds heeft mogen ondervinden, werd haar een tinnen bord met de inscripties over het gildewezen aangeboden op een later tijdstip, door de overheden van het gilde op huize Doornehof.

A. van Ooijen
deken-schrijver.

Nieuws uit Peelland

Nieuws uit Maasland

OISTERWIJK. In ons vorige nummer maakten we het overlijden van de heer W. Deen, als hoofdmans van **St. Sebastiaan** bekend.

Op de ledenvergadering van 15 april heeft het gilde een nieuwe hoofdmans gekregen. De gildebroeder W. G. M. Knevel - secretaris - werd als zijn opvolger benoemd.

Men kan stellen dat het gildeleven deze Wim Knevel al van jongsafaan is meegegeven. Zijn vader, Leo Knevel, was hoofdmans van **St. Barbara Oisterwijk** en hij was het die het gilde van **St. Sebastiaan** nieuw leven heeft ingeblazen (1951). Ook daar volgde Wim zijn vader, nam afscheid van **St. Barbara** en werd lid van **St. Sebastiaan**.

Wim, geboren in 1930, werd al op jeugdige leeftijd lid van het gilde en op 18-jarige leeftijd lid van **St. Barbara** en wel als vendelier - evenals zijn andere broers.

Op 22 jan. 1966 werd W. Knevel voor het leven gekozen tot secretaris van **St. Sebastiaan** en werd op 20 januari 1973 gehuldigd als 25-jarig lid. Hij was het die het vendelzwaaien in zijn gilde heeft gebracht en heeft overgeleverd aan veel jongeren. Het koningschap ambieerde hij bijzonder, doch hij heeft dat niet kunnen bemachtigen, doch nu heeft hij de kroon op zijn werk verdiend... het Hoofdmanschap.

In zijn plaats is als secretaris gekozen P. de Bakker, geboren 28 augustus 1944 en lid geworden in april 1979 als vendelier en tot op heden zilverdrager. Tijdens de teerdag dit jaar is hij als deken benoemd.

Een grote verandering in **St. Sebastiaan** waarvan wij hopen dat beide functionarissen het zullen doen als hun voorgangers.

St. Sebastiaan proficiat!

Het adres van de secretaris is:

Hoefsmidstraat 14, Oisterwijk.

VEGHEL- Sint-Barbaragilde van Veghel zal op 19 augustus a.s. zijn eerste gildefeest gaan houden en wel in de vorm van een kringdag van de Hoge Schuts. Wij wensen het veel succes toe. Vermeld zij dat er erg veel activiteit in dit nog zo kort heropgerichte gilde is.

Op 17 maart overleed gildebroeder Piet van Zutphen. Piet is de eerste gildebroeder die is overleden na de heroprichting in 1980. Piet was 40 jaar geworden en is midden in het leven door zijn grote Hoofdmans opgeroepen. Zijn overlijden kwam niet onverwacht zoals op zijn gedachtenisprentje staat:

Hij bleef strijden om te leven zonder te klagen met zijn moedige en karaktervolle wilskracht.

Piet was een bescheiden en eenvoudige man die bijzonder veel voor **St. Barbare** heeft betekend, maar zeker voor zijn vrouw en kinderen.

Het gilde heeft hem op zijn laatste gang begeleid vanuit een volle **Sint-Lambertuskerk**.

De requiemmis werd opgedragen door zijn

Gildeheer. Piet zal blijven voortleven in de gedachten van alle gildebroeders van **St. Barbara**.

WAALWIJK-BESOIJEN- In een gemoderniseerde schietbaan in de gildezaal vond op 8 april de laatste schietwedstrijd met de buks plaats. De uitslag was: 1 L. v. Hulten, 2 A. van Daalen en 3 R. de Gouw.

Op de tweede paasdag heeft men daar het buitenschietsen geopend. De regerende koning R. de Gouw zal kans maken opnieuw voor de derde maal koning te schieten, maar voor het zover is zal er nog heel wat geschoten moeten worden. Of hij keizer is geworden weten we nog niet bij het schrijven van de berichten van Maasland. We horen het wel in het volgende nummer.

LOONOPZAND- St. Ambrosius is druk bezig met de voorbereiding van de kringdag Maasland. En als U dit leest is die reeds voorbij.

Een grote verandering heeft plaats gevonden in het bestuur van dit gilde. De Hoofdmans, heer A. Verhulst, sedert 1976 hoofdmans, heeft om gezondheidsredenen en wegens vertrek uit het dorp zijn functie neergelegd. Na lang wikken en wegen is in een bindende voordracht van het bestuur en de procedure volgend van art. 8 van de statuten een voorstel aan de leden gedaan. In de volgende ledenvergadering op 10 april is het voorstel in stemming gebracht en is de heer J. J. M. van Riel alhier als hoofdmans benoemd.

De heer Van Riel heeft deze functie aanvaard. Zijn voorganger leidde de heer van Riel in en zei dat hij sedert 17 jaar het gilde graag heeft geleid en bestuurd, want in zijn periode heeft het gilde veel mogen bereiken. We denken even aan de inrichting van de handboogschutterij van het gilde en het schietcomplex "In de Beijen-thuynen". Het gilde heeft een goede reputatie opgebouwd in dorp en kring. Hij leidde dan ook graag de heer van Riel in. Met overdracht van voorzittershamer en hoofdmansschild aanvaardde de heer van Riel de functie van Hoofdmans. De Overdeken Mar. Broeders mocht hem de sjerp van het gilde omhangen. De nieuwe hoofdmans zei dat hij het gilde zal trachten te leiden op een cultureel verantwoorde wijze vooral in het handhaven van tradities en gebruiken. Het gildewezen ligt hem en zijn echtgenote na aan het hart.

De beide echtgenotes van de heren waren aanwezig. Mevr. Verhulst bood een geborduurd schilderij aan met **St. Ambrosius** erop. De aanwezige leden waren zeer ingenomen met deze benoeming. De heer van Riel zal echter al direct hard aan het werk moeten wegens de komende kringgildedag op 20 mei.

De officiële installatie zal op 19 mei op de receptie b.g.v. het 200-jarig bestaan lichtjes worden overgedaan.

De heer Verhulst bood een jeugdgildetrom aan

welke later zal worden geleverd.

De leden en overheid van het gilde hopen met de nieuwe hoofdmans het gilde verder uit te bouwen en de toekomst in te gaan op een gilde-verantwoordelijke wijze, van bereidheid en dienstbaarheid.

LOONOPZAND- St. Hubertus. Op koninginnedag hebben de beide gilden van het dorp deelgenomen aan de optocht door het dorp.

St. Hubertus kwam hierbij voor de eerste maal in geheel nieuwe uniformen te voorschijn. Het is een middeleeuwse dracht van de jager in groen en geel uitgevoerd, met een lederen wambuis. Het geheel zag er prachtig uit.

NIEUWKUIJK. Op 14 april hield het gilde **St. Joris** van Nieuwkuijk en Onsenoord zijn teerdag. De dag begon met een H. Mis, opgedragen door pastoor van Erve voor de levende en overleden leden van het gilde. Hierna ging men door een deel van het dorp om daarna aan te zitten aan een koffietafel, waarna de ledenvergadering werd gehouden. Om 2 uur ving het koningschieten aan. Pastoor Van Erve schoot de vogel vrij. J. v. Eggelen was vast besloten om weer koning te worden, omdat hij twee jaar geleden ook de koning werd. Hij is op weg naar het keizerschap! Hierna volgde het echte feest dat zeer gezellig is geweest.

SCHIJNDEL- "De Gildetrom" ontving een brief van **Sint-Catharina- en Barbaragilde** van Schijndel omtrent "de Vrouw in het Gilde". Deze is aan Kring- en Federatiebestuur doorgezonden ter behandeling (br. 6 april 1984).

BERLICUM- Op 28 april is aan de nieuwe hoofdmans, Van Uden, van **St. Joris** een nieuwe hoofdmanssikkel overhandigd. Het was een onvergetelijke dag voor hem en zijn gilde. De Beschermheer, dr. de Koning, heeft deze

aangeboden, b.g.v. het feit dat hij zelf 15 jaar lang het beschermheerschap over dit gilde vervult. De sikkel is groter dan de oude en boven het schild is St. Joris met de draak opgehangen. Het geheel is een prachtstuk ambachtelijk werk in graveer- en ciseleerkunst. Op de achterzijde van het schild staan de namen van de hoofdlieden sedert 1920. De ere-hoofdmans, A. van Lith, heeft echter nog voor een verrassing gezorgd.

Hoofdmans Van Uden bood aan dr. de Koning een boek aan over vissen: "De Goede vangst", door Paul Roberti, (aan de verpakking te zien, want in werkelijkheid zat in dat pakje een prachtige kleurenfoto van het schild met patroonsafbeelding). Dr. de Koning was hiermede uiterst ingestemd en zeer verrast. Dit was het begin van een vrolijke feestavond.

Als kampioen geweeschieten 1983 werd W. v. Helvoirt gehuldigd; hij kreeg een schildje overhandigd.

UDENHOUT- Op zondag 6 mei heeft het gilde **St. Antonius en Sebastiaan** zijn nieuw schuttersonderkomen officieel in gebruik genomen aan de Schoorstraat. Het geheel is 10 x 7 meter en is geheel van steen opgetrokken. De buitenkant is met hout bekleed. Overal is aan gedacht: een schone vloer, een open haard, een schoorsteenkap met schutter, kogelvrij glas en weet ik niet wat al meer. Het terrein is opgeknapt en in schitterende staat gebracht. Het is een unieke schietaccommodatie; want gemeente Udenhout, de soc. Werkvoorziening Tilburg en vele leden hebben hun beste krachten gegeven voor deze bouw en uitvoering.

Op die dag hebben 12 verenigingen met hun plm. 100 schutters een wedstrijd gehouden. Vóór de wedstrijd is het gebouw door pastoor Van Sprang (gildeheer) ingezegend na een toespraak van Hoofdmans Hoogendoorn. Burgemeester Tops opende de wedstrijd met het stukschieten van een ballon. Bij de opening is de echte Udentse naam "T KLAPPE-SCHOOR" onthuld gevolgd door een vendelgroet.

De uitslagen: Koning der koningen C. de Kock; Kampioen opgelegd geweer W. Adams; Kampioen vrije hand C. Weytmans; 1ste korps St. Hubertus Loonopzand; (opgelegd); 1ste korps vrije hand St. Joris Nieuwkuijk.

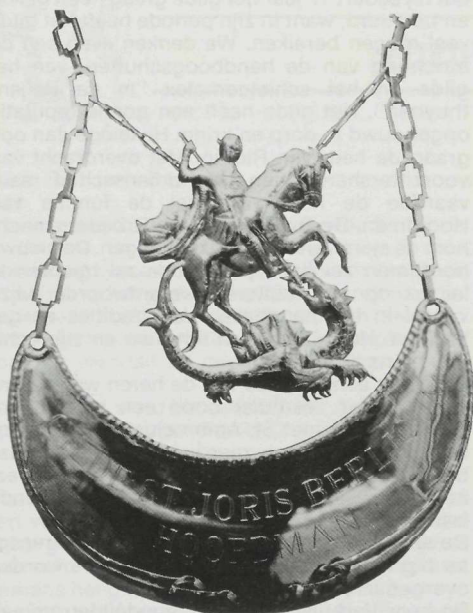
MAASLAND- DE GILDETROM. Ook dit keer zijn het weer zo ongeveer dezelfde gilden die hun berichten voor dit blad doorsturen aan ons. Wij vragen beleefd om meerdere inzendingen voor De Gildetrom. We zien er heel graag eens andere gilden ook in vermeld. Doe iets en stuur ons een berichtje, hoe simpel dan ook. Wij verzorgen dat graag voor U en voor de belangstellende lezer.

VUGHT- Via het Gilde van **St. Barbara** te Vught ontvingen wij onderstaand gedicht dat Mevr. Beks met plezier aan ons liet doorsturen. We hebben gedacht het zeker op te nemen in De Gildetrom. Het is weer eens wat anders dan allen maar gilde- en schietnieuws.

DE GILDE TEERT ...

ST. BARBARA, ST. SEBASTIAAN,
ST. CATHARINA

Bazuingeschal en zilverpracht,
gildetrommels op volle kracht.
De gilde teert en viert

de heiligen, wier naam hen siert
met dekenen en dekeninnen,
met koningen en koninginnen,
met vendels rood, groen, geel
en prachtig koningsblauw fluweel,
met kanten kragen, witte veren.
Komt en ziet de gilden defileren.
Een hoogtepunt de vendelgroet;
naar de Schutsboom trekt de stoet.
De bogen strak gespannen
onder aloude gildegezangen.
Tot slot de kampioen geëerd,
Deez' dag was schoone, de gilde heeft geteerd.

Thea C. A. Schade, Vught

DEN BOSCH- De H. Missen van de meimaand in de St. Jan te Den Bosch zijn bijna alle begeleid op de zaterdagavonden en zondagen door de gilden van de Kring Maasland. Enige staan open. Men heeft daar genoeg mee genomen, maar voor het volgende jaar 1985 hopen wij dat zij alle bezet zullen zijn. Met 38 gilden moet dat toch kunnen. Denk nu reeds aan invulling voor 1985. Er zijn er al diverse binnengekomen en vastgelegd.

Jan Toorians,

Deken-schrijver Kring Maasland.

Loopopzand, 9 mei 1984.

DRUNEN- Op 15 april werd bij het gilde van St. Hubertus het onderling schietconcoors geopend en op 29 april werd daar gestreden om de "schutters-punten-koning" 1984. Na het afkampen werd Frie van Oijen de winnaar.

Op zondag 7 mei werd een belangrijke ledenvergadering gehouden. Hierbij werd door Ere-Hoofdman, Ir. Th. v. Lammeren, namens de Familie Lips een zilveren koningsketen aangeboden welke geschonken is bij gelegenheid van het 25-jarig bestaan van het gilde na de heroprichting in 1983, dat gevierd werd met de kringdag Maasland.

De keten is ontworpen door Jan Toorians en vervaardigd door Zilversmid John Both uit Waalwijk.

In de keten zijn verwerkt: de wapenschilden van de Familie Lips, de scheepsschroef, de klok, het wapen van de gemeente Drunen en het embleem van St. Hubertus' hertekop met kruis.

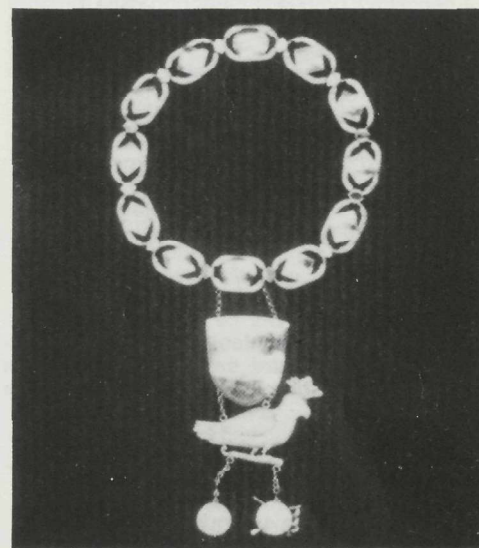
Het is een zeer waardevol geschenk waar het gilde zeer trots op is. De schakels zijn gegoten en geciselleerd waarop gegraveerde schildjes zijn aangebracht. Aan de keten hangt een patroons-

afbeelding van St. Hubertus. Later is daaraan de koningsvogel toegevoegd om te kunnen dienen als koningsketen voor dit gilde.

Op zondag 27 mei werd de eerste schietwedstrijd met St. Crispijn uit Besoijen gehouden. Het gilde zal ook deelnemen aan de H. Mis in de St. Jan op Hemelvaartsdag en aan de processie van de Wonderbare Moeder van Elshout.

J.T.

Kring „Baronie en Markiezaat”

Kring 'Baronie & Markiezaat' introduceert als eerste een eigen GILDEPAS.

Met ingang van het seizoen 1984 beschikken alle gildebroeders, aangesloten bij de Kring 'Baronie

& Markiezaat', over een eigen gildepas. Hierin zijn alle gegevens welke voor het gildebelevens

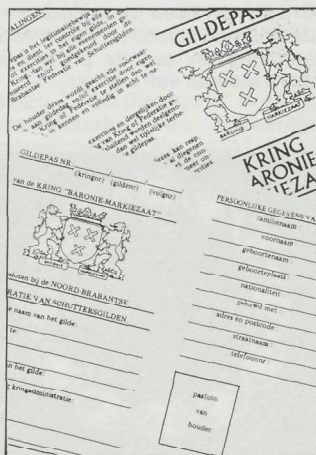
van belang kunnen zijn, opgenomen. Naast de noodzakelijke persoonlijke gegevens alsmede pasfoto en handtekening van drager, worden alle bijzonderheden zoals functies in Gilde, Kring of Federatie, activiteiten, verworven gildezilver, etc. centraal door en namens de Kringoverheid in deze Gildepas opgetekend en bijgehouden.

Achter deze gildepassen staat een soort 'moederkaart' waarop deze zelfde gegevens vermeld staan. Van deze moederkaart zijn er steeds 2 voorradig: één in het centrale archief en een in het archief van de deken-schrijver van het desbetreffende gilde.

Voor alle mutaties etc. gelieve men zich steeds te richten tot de deken-administrateur van Kring 'Baronie & Markiezaat': gildebroeder Johan Bos, Lange Brugstraat 6, 4871 CP Etten-Leur.

Telefoon: (01608) 12356.

De gildepas (uitgevoerd in de kleuren van de kring: blauwe omslag en binnenwerk) dient ter legitimatie derhalve bij alle gildeactiviteiten in eigen Kring, dan wel evenementen georganiseerd en/of goedgekeurd door de Noord-brabantse Federatie van Schuttersgilden, aanwezig te zijn.

Deze gildepas is officieel door het Federatiebestuur goedgekeurd en geldig verklaard in alle overige kringen, aangesloten bij de Federatie.

Die cronycke van t'aloude Cloveniersgilde van Sint Antonius Abt

Eind 1983 verscheen onder auspiciën van de Heemkundekring 'De Vlasselt' te Terheijden een eerste poging iets van het (vermoedelijk in 1551, wellicht nog van veel oudere datum zijnde) Sint-Antoniusgilde voor het nageslacht vast te leggen.

Het boekje bevat 76 bladzijden en is zijn f 6,- dubbel en dwars waard.

Bij de heer J. W. M. van der Made, bestuurs- en redactielid der heemkundekring 'De Vlasselt' zijn voor de geïnteresseerden nog enkele exem-

Die cronycke van t'aloude
Cloveniersgilde van Sint Antonius Abt
gefondeert Ter Heyde
den 17 January 1551

plaren te koop. Het adres van J. van der Made is Geerakker 32, 4845 ES Wagenberg (gemeente Terheijden). Telefoon: (01693) 2509.

Het Sint-Hubertusgilde te Leur

Dit Hubertusgilde bestaat nog geen vier jaar, maar als je ziet wat tot heden bereikt is, is dat in één woord, fantastisch.

In december 1980 werd het Hubertusgilde heropgericht, nadat het in 1917 slapende werd. Dit na bijna 200 jaar bestaan te hebben.

De oude „caert" is echter bewaard gebleven en het gilde probeert dan ook zo nauwkeurig mogelijk volgens deze oude „caert" na te leven.

Wij begonnen met zes broeders. Nadien zijn de vendeliërs en tamboërs gekomen. Het is nu zo dat er 22 beëdigde broeders zijn en 3 adspirantbroeders. Onze vendeliërs en tamboërs zijn ook in aantal vooruitgegaan en bestaan nu uit een groep van 12 man.

Het Hubertusgilde schiet met de kruisboog op 20 meter. Om de 2 jaar wordt er Koning geschoten op de vogel. Dit jaar gebeurt dit wederom op 1 juli a.s.

Waar wij in het begin mee te kampen hadden was de lokaliteit; wij konden wel gebruik maken van de werkplaats van onze deken-schatbewaarder, maar we moesten wel uitzien naar een eigen clubhuis. Het geluk was met ons! De Familie de Weert, een zeer bekende bierbrouwersfamilie, kwam ons te hulp. De brouwersactiviteiten waren reeds jaren beëindigd, maar er stond nog steeds een mouterij, een gebouw met twee verdiepingen, waar de vogels een grandioos onderkomen hadden gevonden.

Het gilde kon deze mouterij huren voor een zacht

prijsje, maar het gilde had wel op zich genomen dit gebouw op te knappen. Toen kwam de tijd van bouwen-verbouwen en de broeders en jeugdleden hebben zich 1½ jaar enorm ingezet. Het resultaat mag er zijn! Enorm blij was ons Gilde, en met ons Gilde de hele gemeenschap van Leur, toen de opening van de "Mouterij" in mei 1983 een feit werd.

Dat bleek ook wel op de receptie. Vele gilden uit onze kring en daarbuiten kwamen het Sint-Hubertusgilde uit Leur complimenteren met hun trotse bezit. Een gildekamer en schietzaal vindt men zo maar niet bij elke gilde.

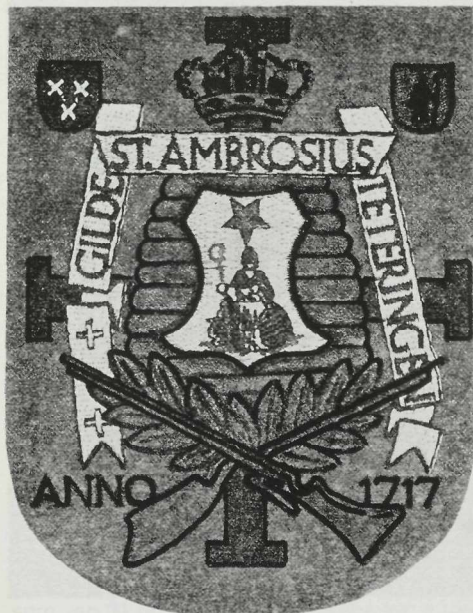
Maar het gilde staat niet stil. Nu zijn we weer actief bezig om de kringgildedag van "Baronie & Markiezaat" in 1985, die gehouden wordt in Leur, gestalte te geven.

Verder worden er diverse activiteiten gehouden om de benodigde financiën bij elkaar te krijgen. Uit het bovenstaande blijkt wel, dat het Gilde St. Hubertus uit Leur niet een Gilde is dat passief is, maar wel degelijk een duchtig woordje mee draait.

Dekenschrijver: A. G. Boot.

Sint Ambrosius Teteringen

Het Gilde Sint Ambrosius te Teteringen heeft onlangs een eigen embleem geïntroduceerd. Het is gebaseerd op een oud koningsschild en bevat daarnaast alle kenmerkende eigenschappen van het gilde. Het is geborduurd op blauwe ondergrond. Het is de bedoeling dat dit prachtige embleem te zijner tijd alle ribfluwelen costuums van de gildebroeders van St. Ambrosius gaat sieren.

Kring 'Baronie & Markiezaat' heeft nu een eigen Kringonderscheiding

Nadat de Kringoverheid van 'Baronie & Markiezaat' er geruime tijd over had nagedacht, werd dan toch midden 1983 de knoop doorgehakt en opdracht gegeven voor het maken van een ontwerp en van de voorwaarden tot verwerving. Bijgaand een afbeelding van de penning alsmede een globale samenvatting der voorwaarden.

De penning is gegoten in gemerkt zilver door de welbekende firma Jan Andriessen te Helmond. Het ontwerp is gemaakt door gildebroeder van Boxsel. Op de voorgrond ziet men een uitstalling van gildeattributen, op de achtergrond het wapen van de Baronie & Markiezaat. De penning is opgehangen aan een lint van zuiver zijde, uitgevoerd in de kleuren der Baronie: geel en blauw.

Van de richtlijnen voor toekenning van dit kostbare attribuut geven wij een korte samenvatting: Een Kring-onderscheiding kan worden toegekend aan (1) gildebroeders en aan (2) personen die geen gildebroeder zijn.

De onderscheiding wordt toegekend door het kringbestuur op voordracht van de overheid van een gilde. Het kringbestuur kan ook op eigen initiatief een kringonderscheiding toekennen.

Een kringonderscheiding kan o.m. worden verleend aan:

- de gildebroeder die zich binnen zijn eigen gilde-deel uitmakende van de kring 'Baronie-Markiezaat' op **bijzondere wijze verdienstelijk heeft gemaakt**. Een van de maatstaven kan o.a. zijn het aantal jaren dat een gildebroeder onafgebroken lid van een gilde is geweest, b.v. 50 of 60 jaar. Dit bij voorkeur in combinatie met andere positieve factoren waaronder het bekleden van een functie in de overheid van zijn gilde.
- de gildebroeder die zich, zo mogelijk samen met de onder a. genoemde overwegingen, verdienstelijk heeft gemaakt in één of meerdere functies in de overheid van de kring en/of in kringverband.
- personen, al dan niet gildebroeder zijnd, van binnen of buiten de Kring 'Baronie-Markiezaat', die zich naar het inzicht van één of meerdere gilden en/of de overheid van de Kring 'Baronie-Markiezaat', bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt, dan wel zich hebben ingezet ter bereiking van bepaalde doeleinden de Kring dan wel de Gilden betreffende.

De onderscheiding kan ook postuum worden verleend. Men kan slechts éénmaal deze onderscheiding ontvangen.

Een onderscheiding dient schriftelijk bij het bestuur van de kring te worden aangevraagd. Deze aanvraag dient steeds **in tweevoud** te geschieden op door het kringsecretariaat te verstrekken formulieren. Deze aanvraag dient o.a. te vermelden:

- naam, voornamen, geboortedatum, adres en woonplaats van degene voor wie de onder-

- scheiding wordt aangevraagd.
- b. de functie(s) welke hij in enige gilde-organisatie heeft bekleed, de tijdsduur daarvan, alsmede een vermelding welke grote verdiensten betrokkene heeft of heeft gehad voor het eigen gilde of de gilden in het algemeen.
 - c. de datum waarop de onderscheiding zal worden uitgereikt.

De aanvraag dient tenminste 3 maanden voor de datum van uitreiking der onderscheiding te zijn ingediend en behoort bij aanvraag door een gilde te zijn ondertekend door de Hoofdman en de Deken-schrijver (of diens plaatsvervangers) van het aanvragende gilde.

De aanvraag moet een accoordverklaring bevatten dat het aanvragend gilde de kosten verbonden aan het vervaardigen en het uitreiken der onderscheiding, voor zijn rekening zal nemen. Deze kosten moeten vóór de uitreiking van de onderscheiding worden overgemaakt aan de Deken-schatbewaarder van de Kring 'Baronie-Markiezaat'. Indien de Kring op eigen initiatief een kringonderscheiding toekent, dan komen de kosten daaraan verbonden ten laste van de kring-kas.

In de eerstvolgende vergadering van het Kring-bestuur volgend op de ontvangst van het aan-

vraagformulier, wordt door het **voltallige kring-bestuur** unaniem inzake de toekenning beslist. Van deze beslissing wordt de overheid van het aanvragend gilde zo spoedig mogelijk in kennis gesteld.

Het uitreiken van een kringonderscheiding geschiedt minstens door 2 leden van het Kring-bestuur.

Kring Maasland Dinther

Onder een stralende zon trok het Sint-Barbaragilde uit met twee nieuwe jeugdambouren Hendry van de Middegaal en Hans van de Wetering, bij het eerbetoon aan burgemeester Wagemakers

en Generaal-Abt Marcel van de Ven, die ter ere van hun koninklijke onderscheiding op vrijdag 27 april gehuldigd werden.

Door de vendeliers werd een vendelgroet gebracht. Verder was het gilde actief op koninginnedag. Na in de kerk de dienst opgeluisterd te

Het gouden bruidspaar geflankeerd door de koningen van de gilden uit Veghel en Dinther, en omringd door o.a. familie, tijdens de vendelhulde vóór de St. Lambertuskerk in Veghel na de H. Mis.

hebben vertrokken ze met alle kinderen en Harmonie Sint Servaes naar het Gemeentehuis.

4 mei Gouden Bruiloft Gildebroeder Sjef van der Meijden. Samen met het Sint-Barbaragilde uit Veghel werden Sjef en Co van der Meijden thuis afgehaald en met slaande trom begeleid naar de kerk. Bij de kerk stonden enkele Gildebroeders van het Sint-Willibrordusgilde uit Heeswijk het Gouden paar op te wachten. Na een plechtige Eucharistieviering werd er op het kerkplein onder slechte weersomstandigheden een vendelgroet gebracht aan het Gouden paar. Hierna volgde een druk bezochte receptie in de Gouden Leeuw.

Zondag 6 mei vertrok ons Gilde naar de Sint Jan in Den Bosch. Verrast en dankbaar waren alle Gildebroeders, daar Monseigneur Bluyssen voorging in de Pontificale H. Mis.

Onder het zingen van het Maria-lied liep het Gilde naar de Mariakapel waaraan de Zoete Moeder een vendelgroet werd gebracht.

Op die avond kwamen alle Gildebroeders, de echtgenotes van de overleden Gildebroeders en de genodigden bijeen in café Van Den Heuvel. Een goed gevulde tafel stond klaar met gourmetstelletjes en alles wat erbij hoorde.

Na 2 uur aan tafel gezeten te hebben had Hoofdman Dr. Luijckx een verrassing.

Niet alleen het onderling contact staat centraal zeker ook onze 4 jubilarissen: Harrie Manders en zoon Crist waren 25 jaar trouw Gildebroeder, Harrie van Lankveld en Jan van den Broek waren 25 jaar vendelier. Zij allen kregen een zilveren speld. De dames van de zilverlingen werden verrast met een bloemetje.

Het geheel werd afgesloten met een loterij. Om niet de evenementencommissie met de afwas te laten zitten werd er op de late avond een kwis georganiseerd en het winnende team mocht afwassen.

Varia

Luiksgestel en het "Schaapsgilde" (vervolg op De Gildetrom 1983, p. 70)

De rekeningen van het Schaapsgilde staan vol van gekochte en verkochte schapen; hun aantal is meestal beperkt. Soms (1661) werden er twintig tesamen gekocht en 29 schapen tesamen verkocht. Het was zeker geen groothandel. De rekeningen van 1682-1742 zijn blijkbaar verloren gegaan, maar na 1742 lopen zij op dezelfde wijze door als in de jaren 1656-1682.

Tot de gebruiken, die men van de schuttersgilden overnam, behoorde o.a. dat vanaf de eerste jaren de "principaal guldemeester met consent der guldebroeders" telkens iemand "tot zijnen knecht" uitkoos (1666). Men had een eigen trom (1679), die nogal eens gerepareerd moest worden (1679, 1750, 1766), en de eigen tamboer kreeg tevens de taak om de guldebroeders aan tafel te bedienen met het tappen van bier (1679). In 1661 liet het gilde te Eersel bij de kleermaker een eigen vaandel maken. Dit vaandel werd in 1679 verhuurd aan een vaandelträger voor de som van 31 gulden; in 1764 huurde een andere "vendrick" het "voor zijn leven" voor de som van 22 gulden 10 stuivers. Voor de "vendeldraegher"

werd "een paer hantschoen" gekocht.

Jaarlijks was op Sacramentsdag en de zondag daaropvolgend de teerdag, waarbij aanwezig waren de pastoor, de "schaepslieden" en de secretaris (1659), vanaf 1663 ook de kapellaan.

In de parochiekerk had het gilde een eigen altaar. In 1666 zijn er uitgaven voor "een cleet voor de gulde outhaer", "voor dweelen op een selven outaer" en "voor wasschen der kercken klederen". Waarschijnlijk was de bijenwas, die herhaaldelijk werd gekocht, "als mende gulde kerssen maeckten", ook voor dit altaar bestemd; er werden echter ook kaarsen verkocht en misschien zijn de vaak vermelde inkomsten van "den offer" eveneens hiervan afkomstig.

Het Schaapsgilde trad ook op als leenbank; de rekeningen staan vanaf het begin vol van inkomsten uit "intrest" van geleend geld. Meestal gaat het hierbij om particuliere personen, maar in 1762 betaalt "Jan Go(o)ssen(s) met zijn consorten" interest en daarna van 1764 tot 1806 "Hendrick Goosens met zijn consorten (Jan Korstiaens en Phillip Peters)". Men krijgt de indruk dat het hier gaat om een kleine familiecompagnie van Teuten, zoals er in die tijd vele waren in de Kempen.

Jaarlijks werden de rekeningen gecontroleerd.

Op 8 juni 1665 deed "Peter Willem Sammels sijne reeckeninge van sijne administratie van gulde-meesterschap... ter presentie Jan Willem Damen, Jan Jacobs Pauels ende meer guldebroeders ende mij, Peter Batens Secretaris". Deze Peter Baten schreef op 5 juni 1668 en 24 juni 1669, dat alles was voldaan coram fraternitate" (in aanwezigheid van de broederschap), in 1680 "in presentatie van schepenen".

In 1785 wordt nog uitbetaald aan "10 schepers", maar in 1792 werden voor het laatst 24 schapen verkocht. De onrustige Franse tijd naderde en dat was blijkbaar de aanleiding om voor het gilde enige statuten te maken. In 1809 hebben Fransus van de Reijdt (overleden in 1822) en Willem Scheerens als guldemeesters met de andere guldebroeders voor het eerst een "accord" gemaakt; dit kleine reglement is het enige, dat we van dit merkwaardige Schaapsgilde kennen. In dit accord, dat op een kleine herleving wijst, werd afgesproken, dat iedere guldebroeder jaarlijks aan de guld f 4,- betaalde voor de teerdag op Sacramentsdag. Er werden in hetzelfde jaar uitgaven gedaan voor reparatie van de trom, nieuwe zijde voor het vaandel, de "gulde kers op den kandelaar", een gezongen "guldemis" en een speelman; de "gulde lichter" in de kerk wordt ook nog in de jaren 1811-1815 vermeld.

De veranderende politieke toestand schijnt ook voor het gilde moeilijkheden te hebben veroorzaakt. Er waren in 1813 en 1814 nog dertien betalende leden, maar in 1814 bedankte Corn. Peeters "voor de compagnie" en tevens Dingena Wils, omdat haar man H. Wils was overleden.

Na 1818, het jaar van de fusie met het Sint-Martinusgilde, worden geen guldemeesters meer genoemd, maar wel blijven de rekeningen met binnengekomen "Interest" doorlopen. Deze rekeningen worden echter steeds korter en het boek sluit met een bedrag van f 5,60, waarbij de slotzin luidt: "deze zijn met St. Martinus 1838 tot en met 1839 voldaan". Dat was het definitieve einde van het Luiksgestelse Schaapsgilde.

In het maatschappelijk leven te Luiksgestel heb-

ben enige eeuwen lang bepaalde families een voorname plaats ingenomen. Het waren blijkbaar goede kooplieden, die op verschillende terreinen telkens weer wisten in te springen; door de vorming van familie-compagnieën konden zij ook als leenbanken optreden. Op de lijst van de guldemeesters van het Schaapsgilde van 1656-1818 komen o.a. de namen voor van de volgende families:

Jan Willem Damen 1656, Adam Jan Damen 1661 en 1677, Wouter Peter Damen 1667 en 1675; Peter Hesemans 1659 en 1673, Bernardus Hesemans 1789;

Peter Jan Melskens 1660, Peter Melskens 1668; Jan Jan Looyens 1662 en 1670, Peter Jan Loyens 1674, Christiaan Loeyens 1788 en 1794-1802;

Peter Thomas Rombouts 1683, Jan Peeter Hendrik Rombouts 1793.

Dezelfde familienamen komen evenals die van de families Jacobs, Jansen, Peeters, van de Reydt, Scheerens en Wils voor, bij de Teuten-compagnieën, o.a. de Koperteuten, die 250 jaren lang in Denemarken bijna een monopolie bezaten in de koperhandel en jaarlijks het verdienste geld uit Denemarken naar Luiksgestel brachten.

In het archief van het Sint-Martinusgilde (blz. 72-74) bevindt zich een lijst van 18 koningsschilden uit de jaren 1657-1784 (zestien uit de 18de eeuw!); ook hier komen de familienamen terug van bekende Teuten-families: Rombouts 1668 en 1732, Damen 1713, Scheerens 1720 en een zonder jaar, Wallachi 1739 en een zonder jaar, en Van Eyndhoven 1714 en 1782. Bij de onderteekening van het nieuwe reglement van het Sint-Martinusgilde in 1887 komen onder de 35 namen weer viermaal Rombouts, driemaal Damen, tweemaal Looyens en eenmaal Melskens voor.

Naast het Schaapsgilde, dat vanaf 1656 zich "gulde" noemde, staat de "Schutterij" van St. Martinus, die in 1670 een nieuwe kaart ontving. Dezelfde naam komt voor in de nieuwe Ordonnantie van 1825, waarin steeds sprake is van "ons geselschap" en niet van "gilde".

Eerst in het nieuwe Reglement van 1887 draagt het Sint-Martinusgilde officieel deze naam. In het niet volledig bewaarde boekje met rekeningen en lijsten van leden en overheid van de schutterij, en van overleden schutters of hun echtgenoten over de jaren 1735-1846 komt voor het eerst in 1754 de naam "guldebroeders" voor. In 1759 telde de schutterij negentien "residerende broeders". De namen van de oudste schutters van St. Martinus zijn eerst vanaf 1765 bekend; in 1762 wordt "den vogel schieten" en het "teeren op St. Martens dag" vermeld. Merkwaardig is de opmerking uit 1783, toen Bastiaan van Eyndhoven gekozen werd tot hoofdman van "de compagnie"(!); ook deze naam roept herinneringen op aan de teuten-compagnieën, die weliswaar van het voorjaar tot het najaar meestal in het buitenland zaten, maar in de wintermaanden hun eigen geboortedorp weer opzochten, waar zij aan de feesten van de schutterij konden deelnemen.

Van de reeds genoemde achttien koningsgilden uit de jaren 1657-1784 waren er in 1782 nog dertien over. De verwikkelingen van de Franse tijd rond de eeuwwisseling hebben de schutterij ook moeilijkheden bezorgd, maar in de jaren 1802-1809 kwamen er weer vele nieuwe leden bij. In

1818 waren er 32 leden in "onse schutterij geselschap" en dat aantal werd op 8 september nog aangevuld met negen leden, die uit "die zogenoemde Schaapsguld ook tot ons geselschap overgegaan" waren. De nieuwe Ordonnantie van de Schutterij uit 1825 luidde dan ook een nieuw tijdperk in.

Een van de gevolgen van dit nieuw reglement was, dat Cornelius Teuwens, die zich in 1823 tot keizer had geschoten, in 1827 werd onttroond en "afgeset" door de nieuwe keizer Martinus Kuylaers. Belangrijk voor de agrarische geschiedenis in de eerste helft van de 19de eeuw zijn de talloze zakelijke posten, die in het rekeningenboek van 1821-1847 zijn opgenomen. Allerlei details over ploegen, eggen, mest "vaeren en breken", plaggen, kalk en hout, omploegen van roggestoppelvelden, inkoop van korenzaad en verkoop van koren, spurriezaad, het zaaien, maaien, opzetten en wegen van boekweit, gras verhuren en verkopen, de beeklopen vegen, het dorsen en vele andere notities staan er beschreven tussen de uitbetalingen voor gildemissen en kaarsen aan de pastoor en de koster, voor de speelman en de speelkaarten en voor bier en jenever.

De publicatie van de oude gildepapieren uit Luiksgestel heeft veel nieuws te voorschijn gehaald. Tot voor kort was alleen uit Venray iets bekend over teuten-compagnieën, die in schapen handelden. Dat was een internationale groothandel uit de tweede helft van de vorige eeuw, toen het veel oudere Schaapsgilde uit Luiksgestel reeds lang was opgeheven. Over de personele banden tussen dit gilde en de Schutterij van St. Martinus is het laatste woord nog niet gevallen. De uitvoerige registers met alle persoonsnamen, dien in deze uitgave zijn opgenomen, zullen verder onderzoek ten eerste vergemakkelijken. Het boek is een voorname aanwinst in de groeiende literatuur over de Brabantse gilden.

W. H. Th. Knippenberg

(wordt vervolgd)

Maria-kapel te Den Dungen door gildebroeders verzorgd.

De Maria-kapel aan de Keerdijk te Den Dungen werd in 1949 door het Brabantse Studentengilde van Onze Lieve Vrouw gebouwd en daarna overgedragen aan het kerkbestuur. Vooral de laatste jaren raakte deze kapel erg in verval en werd zij bijna leeg gestolen. Het Dungense Sint-Catharinagilde heeft zich nu over deze kapel ontfermd; er is een nieuw hekwerk geplaatst, het altaartje en het glaswerk is hersteld en de binnenruimte is opnieuw beschilderd. Op 2 juni 1984 wordt de kapel symbolisch overgedragen aan het gilde, dat dit kleine Maria-monument onder zijn hoede zal nemen en blijvend verzorgen. Een voorbeeld, dat navolging verdient.

(ontleend aan Brabants Dagblad 30-5-1984)